

PRZEGLĄD CERAMICZNY

WYCHODZI 10. i 25. KAŻDEGO MIESIĄCA.

Redaktor: Inżynier *Karol Rolle.*

PRZEDPŁATA ROCZNA:

10 kor., 5 rsr., 10 mk., 12 fr.

Prenumeraty mniejszej jak roczna

~~~~~ nie przyjmuje się. ~~~~~

ZESZYT POJEDYNCZY 50 H.

ADRES ADMINISTRACYI I REDAKCYI:

PODGÓRZE, ŚW. FLORYANA 5.

CENA OGŁOSZEŃ WYNOŚI:

Za cm² 6 hal. Cała strona

20 k., $\frac{1}{2}$ str. 12 k., $\frac{1}{4}$ str.

7 k., $\frac{1}{8}$ str. 4 k., przy 6-kro-

tnem powtórzeniu 10%, 12-

krotn. 16%, 18-krotn. 20%.

24-krotnem 25% opustu.

Prenumeratę na Królestwo i Cesarstwo przyjmuje: E. Wende i Sp. Warszawa Krak. Przedm. 9,
i Administracja Gazety handlowo-rzemieślniczej w Warszawie Aleja Szucha Nr. 19.

F. LORD

Biuro techniczne
Kraków, ul. Floryańska L. 55.

===== SKŁAD =====

maszyn i wszelkich przyborów dla wszy-
stkich zakładów przemysłowych i gospo-
darczych, jako to: cegielń, tartaków, mły-
nów, gorzelń i browarów.

Jeneralne zastępstwo firmy „KÖRTING“
w Wiedniu na motory na gaz ssany.

Motory parowe i benzynowe. — Smary, oli-
wy oryginalne rosyjskie, pasy do maszyn,
płyty i sznury gumowe, szlauchy gumowe
i parciane, rury i wentyle parowe i wodne,
gaza jedwabna oryginalna szwajcarska, ka-
mien i walce młyńskie, piły i cyrkularki
angielskie, toczki szmirglowe, papier szybro-
wy, drut do ceglarek i wiele innych artykułów.

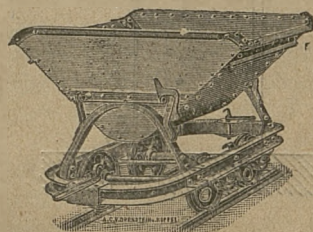
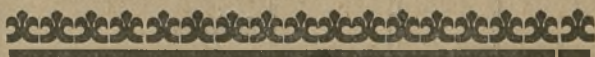
Instalacja światła elektrycznego i przeniesienia siły.
Skład wszelkich artykułów elektrotechnicznych.

Elektromotory, wentylatory, świeczniki i lampy stołowe.

Lampy łukowe.

Lampki żarowe; Lampki Nernsta, Tan-
tala i Wolframa.

Ceny fabryczne. — Kosztorysy bezpłatnie.

Orenstein i Koppel

Lwów. Pasaż Mikolascha.

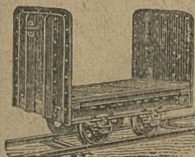
Fabryki

Kolei wąskotorowych i lokomotyw

Praga — Wiedeń — Budapeszt
urządzą i dostarczają:

kolejki przenośne i stałe.

Wagoniki do transportu gliny, cegieł i dachówek
mokrych i suchych.

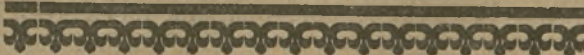
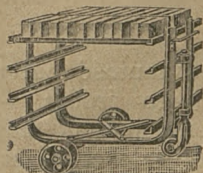
Wynajmują:

Kompletne kolejki na pewien
okres czasu.

Katalogi, kosztorysy etc.
bezpłatnie.

Używane materiały zawsze
na składzie.

Spłata amortyzacyjna.

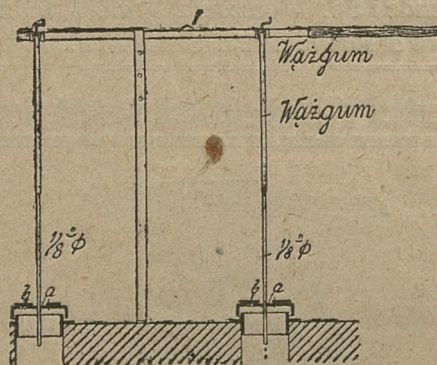

Treść Nr. 6-go: Opalanie pieca kregowego odpadkami nafty. — Rozwój ekonomiczny i kulturalny Królestwa polskiego w okresie lat 1864—1904. — Rozmaitości. — Kronika. — Licytacje.

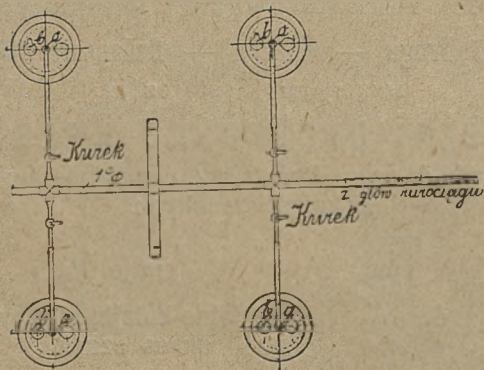
Opalanie pieca kregowego odpadkami nafty.

W Rosyi wchodzi czem raz częściej w użycie nafta względnie jej odpadki zwane tam „masut“ jako materiał opałowy. Wprawdzie sposób użycia masutu nie został jeszcze w

rys. 1.

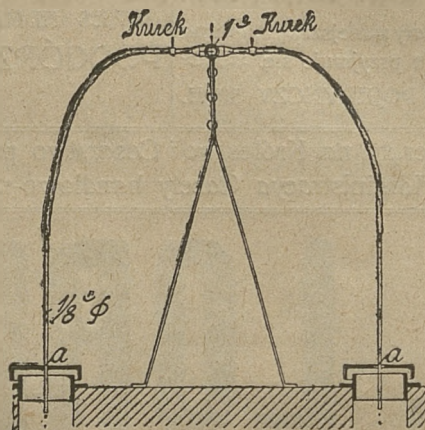
najlepszej formie ustalony, jednak znane są bardzo pracowite badania i próby w tym kierunku czynione. Bodźcem do tej pracy

rys. 2.

jest taniość materiału. Jakkolwiek pożar głównego źródła — Baku, znacznie podniósł cenę, jednak masut można uważać za opał przyszłości bliższych i dalszych okolic. Daje się doskonale użyć do wielu rodzajów fabrykacyi, a zesposobem opalania pieca kregowego mamy właśnie czytelników zapoznać.

W wysokości 1 m. nad górną posadzką pieca, środkiem komór przeprowadza się główną rurę prowadzącą masut. Ten przewód główny posiada krótkie, kurkiem zamykane odgałęzienia, powtarzające się w oddaleniu co cztery czeluście. Do odgałęzienia dołącza się przewód rurowy częścią z gumy, doprowadzający masut do czeluści. Spływanie cieczy daje się uregulować za pomocą kur-

rys. 3.

ka, najlepiej dopuszczać kroplami. Kierunek spływania można dowolnie zmienić przez odpowiednie nachylenie rury. Z reguły opala się równocześnie tylko dwa szeregi czeluści, mimo to jednak temperatura wytwarzana jest bardzo wysoka. Obok urządzenia przedstawionego w powyższych trzech rysunkach istnieją jeszcze inne również dobrze się nadające.

c.

Rozwój ekonomiczny i kulturalny Królestwa Polskiego w okresie lat 1864—1904.

Pod tytułem powyższym ukazał się XXII. zeszyt prac warszawskiego komitetu statystycznego, poprzedzony obszernym wstępem prof. Jesipowa, głównego redaktora.

Z pracy tej na razie podajemy kilka bardziej charakterystycznych liczb.

Przedewszystkiem w rozwoju Królestwa Polskiego uderza bardzo szybki wzrost ludności. W szóstym dziesiątku lat Królestwo Polskie liczyło 4.972.193 głów ludności, co wynosiło 46 głów na 1 km²; w r. 1904 ludność wzrosła do 11.588.585 głów, co daje 106,9 na 1 km². Jest to zatem gęstość zalu-

dnienia możliwa tylko w krajach o szeroko rozwiniętym poziomie gospodarczym.

Istotnie, tylko rozwój przemysłu może dać źródło utrzymania tak gęstej ludności. Lat 30 temu przemysł zatrudniał tylko 85.000 robotników, obecnie 256.000; wartość produkcji przemysłowej podniosła się z 97 mil. na 427 mil. rub.

Wzrost przemysłu fabrycznego wyprzedził znacznie wzrost ludności.

W rozwoju przemysłu wogóle można zauważyć tendencję, wspólną rozwojowi kapitalizmu, koncentrację wielkich a zanik drobnych przedsiębiorstw.

Wytwórczość pracy robotnika podniosła się znacznie; przypisać to należy głównie udoskonaleniom technicznym.

Ciekawy jest ten szczegół w historii przemysłu polskiego, że Łódź pozostawiła daleko w tyle Warszawę, niegdyś ognisko przemysłu polskiego.

Równoległe do rozwoju przemysłu odbywał się postęp w gospodarstwie rolnem w kierunku coraz większej intensywności.

Komitety statystyczny podkreśla silnie fakt, że głównymi producentami zboża są dziś przeważnie włościanie, a nie gospodarstwa większe.

Proces ten, zdaniem prof. J. odbywa się i w cesarstwie, lecz daleko wolniej, ponieważ w Polsce ceny są wyższe, ludność gęstsza i rynki zagraniczne blisko.

W końcu wstępu prof. Jesipow idąc za innymi badaczami rasyjskimi, twierdzi, że gubernie Królestwa Polskiego, więcej biorą ze skarbu, niż dają do ogólnopństwowych funduszy.

chem. pol.

Rozmaitości.

Program cesarskiej wystawy jubileuszowej we Wiedniu w r. 1908. został już ustalony. Ceramika znajdzie pomieszczenie w oddziale II. (przemysł) w grupach 14, 15 i głównie 19, (wyroby z kamienia, ziemi, gliny, szkła).

Biura wystawy urządzono w gmachu Izby handlowej (Wiedeń, Wipplingerstr. I. 34.). Tamże rozsyłają już zaproszenia.

Wpływ wzniesienia na spalanie. Chemik M. Palmer w Butte podaje w The Engineering and Mining Journal niezwykle interesujące wskazówki z dziedziny techniki opalania.

Znam jest prawo, że im wyżej wzniesiemy się nad powierzchnię morza, tem ni-

żej leży punkt wrzenia wody, a co z tego wnioskować można, tem większą parowność powinien okazywać węgiel. Doświadczenie jednak powyższych przypuszczeń nie stwierdza. Okazało się, że przy próbach czynionych z opalaniem kotła na wysokości 1800 m. nad poziomem morza, przy wzorowym urządzeniu ogniska, węgiel mający (w odniesieniu do 100° C i poziomemu morzu) parowność 10 kg wody na 1 kg węgla, na tej wysokości miał tylko 7,7 kg.

Zawartość materiałów palnych w węglu nie zmienia się ze zmianą wysokości, natomiast powietrze okazuje znaczną różnicę w ilości zawartego tlenu. Tem tłumaczy Palmer wykazaną różnicę w parowności węgla i oblicza, że to zmniejszanie się ilości tlenu powoduje na wysokości 2250 m różnicę w szybkości spalania i temperaturze o 28%.

Wynika z tego że zużyć musimy również o 28% więcej opału aniżeli na poziomie morza, nadto podnieść się musi absolutna ilość doprowadzić się mającego powietrza, na ogrzanie którego straci się znaczną ilość ciepła, wówczas następuje obniżenie temperatury.

Z powyższego wynika że 1 kg węgla ma w Krakowie o 5% mniejszą wydajność aniżeli na poziomie morza.

c.

KRONIKA.

Zużycie węgla kamiennego w różnych krajach. W sprawozdaniu X. „Board of Trade“ znajdujemy następujące dane o zużyciu węgla kamiennego:

	Ogólne zużycie węgla kamiennego w tonnach	Na jednego mieszkańca		
	1902 r.	1903 r.	1903.	
Stany Zjednoczone				
Północnej Ameryki	269,945,000	—	321,086,000	3,99
Wielka Brytania	169,725,000	—	169,196,000	3,99
Niemcy	95,363,000	—	103,114,000	1,75
Francja	41,989,000	—	46,560,000	1,19
Rosja	18,762,000	—	18,374,000	0,13
Belgia	19,799,000	—	21,432,000	3,07
Anstro-Węgry	17,595,000	—	—	0,38 (1902 r.)

W powyższej tablicy nieuwzględnione są: węgiel brunatny, torf i t. p. W samych Niemczech wydobyto węgla brunatnego w 1902 r. 43 mil. tonn, w Austrii 22 mil. tonn, na Węgrzech 5 mil. tonn, w Stanach Zjednoczonych Półn. Ameryki 4¹/₄ mil. tonn.

Węgla kamiennego wydobyto (mil. tonn):

	1901 r.	1902	1903
W Stan. Zjedn. Półn. Am.	266	273	326
„ Wielkiej Brytanii . . .	222	230	234
„ Niemczech	108	107	116
„ Francji	31	29	34
„ Belgii	22	23	24

Cena węgla kamiennego w 1902 r. była średnio:

	W markach za tonnę.
Wielka Brytania	8,39
Niemcy	9 03
Francja	11,96
Belgia	10,96
Stany Zjedn. Północn. Ameryki	5,80

Wywóz węgla przewyższa przywóz w Wielkiej Brytanii, Niemczech, Stanach Zjedn. Półn. Ameryki, Belgii i Japonii. W 1903 r. przywieziono węgla do Niemiec $7\frac{1}{2}$ mil. tonn, wywieziono zaś $20\frac{3}{4}$ mil. tonn; z Anglii wywieziono o 56 mil. tonn więcej niż przywieziono, ze Stanów Zjedn. Ameryki o 5 mil. tonn.

Przywieziono węgla więcej aniżeli wywieziono (1902 r.) do Rosji o $3\frac{1}{4}$ mil. tonn, do Szwecji o 3 mil. tonn, do Francji o $12\frac{1}{2}$ mil. tonn, do Hiszpanii o $2\frac{1}{4}$ mil. tonn, do Włoch o $5\frac{1}{4}$ mil. tonn, do Austro-Węgier o $5\frac{1}{4}$ mil. tonn. *S. N. w chpol.*

Budowa muzeum techniczno-przem. w Krakowie zostanie wkrótce rozpoczęta. Miasto nabyło już przy ul. Smoleńsk parcelę na ten cel za kwotę 100.000 K.

W Stanisławowie projektowaną jest budowa nowej cerkwi kosztem miliona koron. *c.*

Licytacje.

Rada powiatowa w Wieliczce ogłasza rozprawę ofertową na rozszerzenie budynku własnego kosztem 11.000 k. *c.*

Dyrekcja kolei państw. w Krakowie ogłasza rozprawę ofertową na wykonanie budynku jadalni i łaźni kolejowej w Nowym Sączu. Cena kosztorysowa wynosi 60.000 K., wadyum 3.000 K. Termin wnoszenia ofert ustanowiono na 20 kwietnia 1907. *c.*

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Cegielnia parowa Brocha i Lewenheima w Tarnowie

poszukuje **ZDOLNEGO PALACZA** poszukuje

z dobrymi świadectwami,

od 10 maja b. r. Świadectwa w odpisie
nadsyłać tamże.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

CERAMIK

gruntownie obeznany z fabrykacją cegły i wyrobów ogniotrwałych szamotowych i dinasowych do najwyższych temperatur przeznaczonych, fabrykacją cegły licowej, terrakotowych ornamentów budowlanych, dachówek, kafli berlińskich i majolikowych, fabrykacją glazur wszelkiego gatunku, budową pieców własnego systemu pierścieniowych, peryodycznych, muflowych przeznaczonych do wypalania powyższych towarów, jak również dokładnie obeznany z samem wypalaniem tychże wyrobów w piecach rusztowych, pierścieniowych i gazowych, budową parowych fabryk ceramicznych i wszelkimi urządzeniami fabrycznymi, robotami wiertniczymi etc., mający kilkunastoletnią praktykę w pierwszorzędnym ceramicznym fabrykach zagranicznych i krajowych, z których parę sam budował i na stanowisku dyrektora fabryki takowemi zarządzał **poszukuje** w Królestwie Polskiem, Rosji, Austrii lub innym państwie **miejscą**

DYREKTORA TECHNICZNEGO

do samodzielnego zarządu fabryki ogniotrwałych lub wyżej wymienionych wyrobów. Poszukujący włada językami: polskim, niemieckim i rosyjskim, może przedstawić kilkanaście znakomych świadectw z pierwszorzędnym zagranicznym i krajowym fabryk i powołać się na bardzo poważne referencye.

Łaskawe oferty proszę składać pod „Dyrektor“ Z. P.“ do Redakcyi Przegl. Cer.

KOPALNIE i fabryki gipsu LEOPOLD TAUBMAN w Płaszowie i Podgórzu.

Wyrabia i dostarcza gips:
murarski,
sztukatorski,
alabastrowy,
 nawozowy do
uprawy gruntu
surowy w bryłach
PO CENACH PRZYSTĘPNYCH.

Zamawiać w Redakcyi „Przeglądu Ceram.”:

KERL Bruno, bearb. Cramer u. Hecht: *Handbuch der gesamten Thonwaren Industrie*. III. wyd. 1888 str. nieopr. k. 54, opr. k. 58.

LESKI: Głina i wyroby z niej. — 60 hal.
Roczniki „Przeglądu ceramicznego” względnie „Przewodnika dla ceglarzy”.

I. rocznik 10 kor.; II. rocz. 4 kor.; III—VI po 6 kor.

ZNAKOMITEJ DOBROCI
ZEGARKI GENEWSKIE
ZEGARY ŚCIENNE PENDULOWE I BUDZIKI
ORAZ
WYROBY ZŁOTE I SREBRNE
URZĘDOWNIE STEMPLOWANE — POLECA
NAJTAŃIEJ MAGAZYN ZEGARMI STRZOWSKO JUBILERSKI p.f.
EMIL GOLDWASSER KRAKÓW
ZLECENIA z PROWINCYI ODWROTNA POCZTA
UL. GRODZKA Nr. 58

BOGATO
ILLUSTROWANE
POLSKIE
CENNIKI
WYSŁA
NAZADANIE
DARMO

Czasopismo techniczne

Organ towarzystwa politechnicznego wychodzi we Lwowie

~~~~~ dwa razy w miesiącu ~~~~~

Przedpłata roczna: 18 Koron (15 mk. — 7 rb.)

Adres administracji:

Lwów

ulica Zimorowicza 9.

Glazury do cegieł w różnych kolorach, gotowe do użytku.

Engoba jasno i ciemno czerwona, nadająca jednobarwny kolor dachówkom.

Paryski Gips modelowy nadzwyczaj twardy.

Dostarcza od 1889 r. jako specjalność

L. Rabinowicz, Köln a. Rhein

BADANIA MATERIAŁÓW SUROWYCH:

Gliny;

Piasku;

Wapna;

Marglu;

Gipsu;

i t. p.

przeprowadza i wydaje opinie co do użytkowania, udziela porad technicznych i podejmuje się stałej kontroli technicznej nad zakładami fabrycznymi

inż.: Karol Rolle

Podgórze św. Floryana 5.

Cegielnia Parowa

spadkobierców ś. p.

Franc. Górniaka w Sibicy,
p. Cieszyn.

Poleca Szan. P. T. Publiczności wyroby własne, jako to: cegłę murową (maszynową i ręczną), cegłę brukową (dlażkówkę), cegłę kanałową, cegłę żłobową, cegłę studzienną, cegłę kominową, dachówkę żłobkową (falcowaną), rurki do osuszania gruntów (drenowania) i t. d.

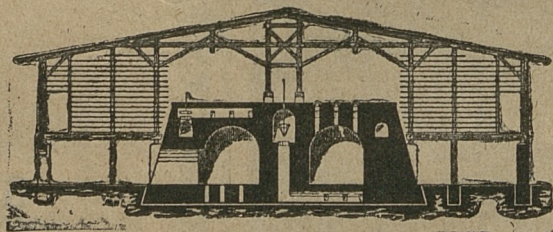
August Dannenberg

BIURO TECHNICZNE DLA BUDOWY CEGIELNÍ

Tow. z ogr. por. w **Görlitz**. Telefon Nr 13.

Zastępca na Węgry: Kende & Krishaber, Budapeszt.

Rok zało-
żenia 1867.

Liczne
odznaczenia

SPECYALNOŚĆ:

Projektowanie i budowa: cegielń, pieców pierścieniowych i pieców dla wapienników, według własnego i najlepszego systemu.

Kominy fabryczne i obmurowania kotłów.

Najkorzystniejsze polecenia. Prospekty darmo i opłatnie.